

Urząd Miasta Racibórz

BRM.0006.2.2022

Racibórz, 03.02.2022

Informacja o działaniach miasta w zakresie ograniczenia niskiej emisji.

I. Założenia Programu ograniczania niskiej emisji w Mieście Racibórz

Obowiązujący Program Ograniczenia Niskiej Emisji w Mieście Racibórz na lata 2018-2028, został przyjęty Uchwałą Nr XXXII/458/2017 Rady Miasta Racibórz z dnia 27 września 2017 r. Rok później do Programu zostały wprowadzone zmiany Uchwałą Nr XLIV/669/2018 Rady Miasta Racibórz z dnia 26 września 2018r. Zmiany wynikały z podjętej decyzji o zaprzestaniu od 2019r. udzielania dotacji do wymiany źródeł ciepła na paliwa stałe.

Podstawowym celem realizacji Programu dla Miasta Racibórz jest zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery na jego obszarze terytorialnym, a więc poprawa jakości powietrza atmosferycznego. Działaniami wskazanymi w Programie są:

- likwidacja starych źródeł ciepła na paliwa stałe,
- termomodernizacja budynków,
- zastosowanie technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii.

Jako zasadę przyjęto preferowanie rozwiązań technicznych, które przynoszą największy efekt ekologiczny.

W Programie oszacowano, że w Raciborzu liczba nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych kwalifikujących się do wymiany (na dzień jego opracowania) wynosiła ok. 2 400 szt., natomiast liczba lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych z nieekologicznymi źródłami ciepła kwalifikującymi się do wymiany – ok. 2 500 szt. Założeniem Programu jest wymiana tych źródeł do 2028 roku. Program przewidywał również konieczność kompleksowej termomodernizacji ok. 1 200 budynków jednorodzinnych oraz wsparcie rocznie montażu ok. 55 instalacji odnawialnych źródeł ciepła na potrzeby c.w.u. w budynkach jednorodzinnych, a także wsparcie montażu takich urządzeń i wymiany źródeł ciepła w obiektach niemieszkalnych.

Program przewiduje rocznie następującą liczbę inwestycji:

1. w budynkach jednorodzinnych:
 - modernizację źródeł ciepła – 220 szt.,
 - termomodernizację – 110 obiektów,
 - montaż technologii OZE do c.w.u. - 55 szt.,
2. w lokalach mieszkalnych budynków wielorodzinnych:
 - modernizację źródeł ciepła – 230 szt.

II. Realizacja rzeczowa Programu w 2021 roku

W 2021 r. zrealizowano:

I. Przy współudziale środków WFOŚiGW

1. w budynkach jednorodzinnych:

- modernizację źródeł ciepła – 185 szt. kotłów gazowych

2. w lokalach mieszkalnych budynków wielorodzinnych:

- modernizację źródła ciepła – 40 szt. (w tym: 18 kotłów gazowych bez instalacji centralnego ogrzewania i 22 kotły gazowe wraz instalacją c.o.).

II. Ze środków własnych gminy

1. w budynkach jednorodzinnych:

- wymianę źródeł ciepła – 22 szt. (10 kotłów gazowych, 9 pomp ciepła, 2 źródła ciepła zasilane energią elektryczną, 1 przyłącze do sieci ciepłowniczej),

2. w zabudowie wielorodzinnej:

- wymianę źródeł ciepła w 2 budynkach wielorodzinnych – 1 przyłącze do sieci ciepłowniczej i 1 kocioł gazowy,
- wymianę źródeł ciepła w lokalach mieszkalnych – 22 szt. (20 kotłów gazowych, 2 źródła ciepła zasilane energią elektryczną),

3. w obiektach użytkowych:

- wymianę źródła ciepła w części budynku użytkowego – 1 kocioł gazowy.

4. w obiektach użyteczności publicznej będących własnością gminy:

- wymiana źródła ciepła w budynku przy ul. Wiejskiej 18a i obiekcie LKS Studzienna - 3 kotły gazowe.

III. W zasobie mieszkaniowym gminy

1. w budynkach wielorodzinnych przeprowadzono:

- wymianę źródeł ciepła – w 195 lokalach mieszkalnych (w tym 151 to kotły etażowe gazowe i przyłączenie lokali do sieci ciepłej w przypadku 44 lokali)
- termomodernizację – 4 budynków wielorodzinnych (ul. Mysłowicka 1c -2c, ul. M. Skłodowskiej-Curie 15-17, ul. Fabryczna 4, ul. Hulczyńska 134).

IV. Łącznie

1. Wykonano 470 modernizacji źródeł ciepła (207 w budynkach jednorodzinnych, w 2 budynkach wielorodzinnych, w 1 budynku użytkowym, w 257 lokalach mieszkalnych, oraz w 2 obiektach użyteczności publicznej – 3 źródła ciepła).

Zainstalowano następujące źródła:

Rodzaj budynku	Kotły gazowe		Ogrzewanie elektryczne	Pompy ciepła	Włączenie do sieci ciepłej		Łącznie
	Przy współudziale środków zewnętrznych	Ze środków gminy	Ze środków gminy	Ze środków gminy	Ze środków gminy	Przy współudziale środków zewnętrznych	
Budynki jednorodzinne	185	10	2	9	1		207
Lokale mieszkalne	79	112	2	-	-	44	237

Budynki wielorodzinne	-	1	-	-	1	-	2
Budynki użytkowe	-	1	-	-	-	-	1
Obiekty użyteczności publicznej	-	3	-	-	-	-	3
RAZEM	264	127	4	9	2	44	450

2. Przeprowadzono termomodernizację 4 budynków wielorodzinnych.

Osiągnięty efekt rzeczowy w stosunku do zaplanowanego w Programie na 2021 r.:

- wymiana źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych – 94,09 %
- wymiana źródeł ciepła w lokalach mieszkalnych - 103,04 %
- termomodernizacja budynków jednorodzinnych – 0 %
- montaż technologii OZE do c.w.u. – 0 %

III. Podsumowanie rzeczowej realizacji Programu w latach 2018-2021

W poprzednich latach realizacja Programu wyglądała następująco:

- w 2018 roku:

1. Wykonano 346 modernizacji źródeł ciepła (227 w budynkach jednorodzinnych, 108 w lokalach mieszkalnych, 7 w budynkach wielorodzinnych (obejmujących 86 lokali), 1 w budynku użytkowym i 3 w lokalach użytkowych).
2. Przeprowadzono termomodernizację 108 obiektów mieszkalnych (104 budynków jednorodzinnych i 4 budynków wielorodzinnych).
3. Zamontowano 33 szt. instalacji OZE do przygotowania ciepłej wody użytkowej.

- w 2019 roku:

1. Wykonano 226 modernizacji źródeł ciepła (165 w budynkach jednorodzinnych, 52 w lokalach mieszkalnych, 5 w budynkach wielorodzinnych - obejmujących 53 lokale, 3 w budynku użytkowym i 1 w lokalu użytkowym).
2. Przeprowadzono termomodernizację 87 obiektów mieszkalnych (83 budynków jednorodzinnych i 4 budynki wielorodzinne).
3. Zamontowano 19 szt. instalacji OZE do przygotowania ciepłej wody użytkowej.

- w 2020 roku:

1. Wykonano 205 modernizacji źródeł ciepła (158 w budynkach jednorodzinnych, 44 w lokalach mieszkalnych, 1 w budynku użytkowo-mieszkalnym i 2 w lokalach użytkowych).
2. Przeprowadzono termomodernizację 93 obiektów mieszkalnych (91 budynków jednorodzinnych i 2 budynków wielorodzinnych).

Łącznie w ramach Programu w latach 2018-2021 zainstalowano:

- 1 227 nowych źródeł ciepła (757 w budynkach jednorodzinnych, 441 w lokalach mieszkalnych, 14 w budynkach wielorodzinnych – obejmujących łącznie 141 lokali, 5 w budynkach użytkowych, 1 w budynku użytkowo-mieszkalnym i 6 w lokalach użytkowych oraz 3 w obiektach użyteczności publicznej)

Zainstalowano następujące źródła:

Rodzaj budynku	Kotły gazowe		Kotły gazowe (wymiana)	Kotły 5 klasy na paliwa stałe	Kotły biomasowe	Pompy ciepła	Włączenie do sieci ciepłej		Ogrzewanie elektryczne	Łącznie
	Przy współudziale środków zewnętrznych	Ze środków gminy	Ze środków gminy	Przy współudziale środków zewnętrznych	Przy współudziale środków zewnętrznych	Przy współudziale środków zewnętrznych /ze środków gminy	Ze środków gminy	Przy współudziale środków zewnętrznych	Ze środków gminy	
Budynki jednorodzinne	654	16	10	42	12	10/9	3	1	-	757
Lokale mieszkalne	210	156	27	-	-	-	-	44	4	441
Budynki wielorodzinne	-	3	1	-	-	-	6	4	-	14
Budynki użytkowe	-	4	-	-	-	-	-	-	1	5
Budynki użytkowo-mieszkalne	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Lokale użytkowe	-	4	1	-	-	-	-	-	1	6
Obiekty użyteczności publicznej	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3
RAZEM	864	187	39	42	12	19	9	49	6	1227

- Przeprowadzono termomodernizację 288 obiektów mieszkalnych (278 budynków jednorodzinnych i 14 budynków wielorodzinnych).
- Zamontowano 52 szt. instalacji OZE do przygotowania ciepłej wody użytkowej.

Osiągnięty efekt rzeczowy w stosunku do zaplanowanego w Programie na lata 2018-2021 r.:

- wymiana źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych – 86,02 %
- wymiana źródeł ciepła w lokalach mieszkalnych - 47,93 %
- termomodernizacja budynków jednorodzinnych – 63,18 %
- montaż technologii OZE do c.w.u. – 23,63 %

IV. Nakłady finansowe na realizację Programu w 2021 roku

1. Środki budżetowe i środki WFOŚiGW
 - a) budynki jednorodzinne:
modernizacja źródeł ciepła – 1 572 732,00 zł (w tym 1 445 616,53 zł pożyczki z WFOŚiGW oraz 71 641,00 zł z umorzenia pożyczki z WFOŚiGW),
 - b) lokale mieszkalne:
modernizacja źródeł ciepła – 200 450,00 zł (w tym 149 500,00 zł pożyczki z WFOŚiGW)

Razem: 1 773 182,00 zł
 2. Środki budżetowe
modernizacja źródeł ciepła – 883 281,87 zł
Razem: 883 281,87 zł
 3. Środki budżetowe, środki RPO Woj. Śl., dofinansowanie w ramach programu POiŚ
 - a) budynki mieszkalne (zasób mieszkaniowy gminy)
modernizacja źródeł ciepła i termomodernizacja – 2 095 471,32 zł, w tym 562 777,08 zł dofinansowania ze środków zewnętrznych

Razem: 2 095 471,32 zł.
- Łączne nakłady finansowe: 4 751 935,19 zł.**

V. Nakłady finansowe na realizację Programu w latach wcześniejszych

W 2018 roku:

1. Środki budżetowe i środki WFOŚiGW
 - a) budynki jednorodzinne:
modernizacja źródeł ciepła – 2 184 082,55 zł (w tym 1 313 824,80 zł pożyczki i 434 000 zł dotacji z WFOŚ i GW)
termomodernizacja – 1 652 448,84 zł (w tym 1 209 227,53 zł pożyczki z WFOŚ i GW)
 - b) lokale mieszkalne:
modernizacja źródeł ciepła - 304 050,00 zł

Razem: 4 140 581,39 zł
2. Środki budżetowe
modernizacja źródeł ciepła – 280 755,14 zł
montaż technologii OZE do c.w.u. - 120 000,00 zł
Razem: 400 755,14 zł
3. Środki budżetowe i środki RPO Woj. Śl.
 - a) budynki mieszkalne (zasób mieszkaniowy gminy)
modernizacja źródeł ciepła i termomodernizacja – 2 840 169,03 zł.

Łączne nakłady finansowe: 7 381 505,56 zł.

W 2019 roku:

1. Środki budżetowe i środki WFOŚiGW
 - a) budynki jednorodzinne:
modernizacja źródeł ciepła – 1 799 760,98 zł (w tym 939 813,45 zł pożyczki z WFOŚiGW),
termomodernizacja – 1 563 014,57 zł (w tym 1 119 958,47 zł pożyczki z WFOŚiGW)
 - b) lokale mieszkalne:
modernizacja źródeł ciepła – 243 100,00 zł (w tym 93 294,62 zł pożyczki z WFOŚiGW oraz 102 755,38 zł z umorzenia)

Razem: 3 605 875,55 zł
2. Środki budżetowe
modernizacja źródeł ciepła – 57 437,95 zł
montaż technologii OZE do c.w.u. - 74 450,00 zł zł

Razem: 131 887,95 zł
3. Środki budżetowe i środki RPO Woj. Śl.
 - a) budynki mieszkalne (zasób mieszkaniowy gminy)
modernizacja źródeł ciepła i termomodernizacja – 4 328 091,59 zł.

Łączne nakłady finansowe: 8 065 855,09 zł.

W 2020 roku:

1. Środki budżetowe i środki WFOŚiGW
 - a) budynki jednorodzinne:
modernizacja źródeł ciepła – 1 311 765,00 zł (w tym 1 067 588,44 zł pożyczki z WFOŚiGW oraz 148 193,00 zł z umorzenia),
termomodernizacja – 1 038 632,00 zł (w tym 1 034 043,67 zł pożyczki z WFOŚiGW)
 - b) lokale mieszkalne:
modernizacja źródeł ciepła – 195 150,00 zł (w tym 150 000,00 zł pożyczki z WFOŚiGW)

Razem: 2 545 547,00 zł
2. Środki budżetowe
modernizacja źródeł ciepła – 61 910,00 zł

Razem: 61 910,00 zł
3. Środki budżetowe i środki RPO Woj. Śl.
 - a) budynki mieszkalne (zasób mieszkaniowy gminy)
modernizacja źródeł ciepła – 46 000,00 zł
termomodernizacja – 1 642 431,54 zł.

Razem: 1 688 431,54 zł.

Łączne nakłady finansowe: 4 295 888,93 zł.

VI. Efekty ekologiczne osiągnięte w 2021 r.

W wyniku modernizacji urządzeń grzewczych na obszarze Miasta Racibórz osiągnięto następujący efekt ekologiczny - zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych do atmosfery:

- pył ogółem – 29 320,01 kg/rok
- pył PM10 – 21 994,31 kg/rok
- SO₂ – 18 768,90 kg/rok
- NO₂ – 997,16 kg/rok
- CO – 195 372,35 kg/rok
- B(a)P – 12 398,15 kg/rok
- CO₂ – 3 203 915,62 kg/rok

VII. Efekty ekologiczne realizacji Programu w latach 2018-2021

Łącznie w latach 2018-2021 osiągnięto następujący efekt ekologiczny:

1. w wyniku modernizacji urządzeń grzewczych
 - pył ogółem – 87 912,51 kg/rok
 - SO₂ – 57 361,40 kg/rok
 - NO₂ – 2 988,59 kg/rok
 - CO – 587 114,16 kg/rok
 - B(a)P – 90,71 kg/rok
 - CO₂ – 4 609 811,20 kg/rok
2. w wyniku termomodernizacji ścian zewnętrznych i dachów budynków jednorodzinnych (lata 2018 - 2020):
 - pył ogółem – 24 680,83 kg/rok
 - SO₂ – 15 576,90 kg/rok
 - NO₂ – 1 242,73 kg/rok
 - CO – 162 102,41 kg/rok
 - B(a)P – 32,36 kg/rok
 - CO₂ – 2 693 490 kg/rok

VIII. Program „Czyste Powietrze”

W zakresie poprawy jakości powietrza największym obecnie programem jest rządowy program priorytetowy „Czyste Powietrze”. Celem programu jest ograniczenie emisji szkodliwych substancji do powietrza, które powstają na skutek ogrzewania domów jednorodzinnych z wykorzystaniem przestarzałych źródeł ciepła. Program oferuje dofinansowanie do wymiany starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe standardy oraz przeprowadzenie towarzyszących temu prac termomodernizacyjnych budynku. Program przewidziany jest na lata 2018-2029 . Wnioski przyjmowane są w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach, a także poprzez formularz on-line.

Od 2020 r., dzięki podpisaniu przez Miasto Racibórz porozumienia z WFOŚiGW, punkt przyjmowania wniosków w ramach programu „Czyste powietrze” funkcjonuje również w Urzędzie Miasta Racibórz.

W 2021 r. za pośrednictwem Urzędu złożonych zostało 197 wniosków (w 2020 r. 96 wniosków). Złożone wnioski dotyczyły:

Rok 2020		
Wymiana źródła ciepła		77
Rodzaj nowego źródła ciepła	kocioł gazowy kondensacyjny	66
	pompa ciepła	7
	węzeł cieplny	0
	ogrzewanie elektryczne	0
	kocioł na węgiel	15
	Kocioł na biomasę	0
	kocioł olejowy	0
Dokumentacja projektowa		35
Przyłącze na potrzeby nowego źródła ciepła		26
Instalacja centralnego ogrzewania, instalacja ciepłej wody użytkowej		36
Docieplenie budynku	ściany	34
	dach	85
Okna		29
Drzwi		25
Rekuperacja		4
Fotowoltaika		4
Poziom dofinansowania	Podstawowy	21
	Podwyższony	2

Rok 2021		
Wymiana źródła ciepła		169
Rodzaj nowego źródła ciepła	kocioł gazowy kondensacyjny	137
	pompa ciepła	6
	węzeł cieplny	0
	ogrzewanie elektryczne	0
	kocioł na węgiel	14
	Kocioł na biomasę	3
	kocioł olejowy	0
Dokumentacja projektowa		78
Przyłącze na potrzeby nowego źródła ciepła		40
Instalacja centralnego ogrzewania, instalacja ciepłej wody użytkowej		92
Docieplenie budynku	ściany	73
	dach	54
Okna		57
Drzwi		43
Rekuperacja		2
Fotowoltaika		11
Poziom dofinansowania	Podstawowy	161
	Podwyższony	36

Wskazane powyżej liczby nie obejmują wniosków złożonych przez mieszkańców bezpośrednio w WFOŚ i GW w Katowicach.

W ramach porozumienia z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach gmina oprócz prowadzenia punktu przyjmowania wniosków zobowiązana jest również do prowadzenia działań edukacyjnych, w ramach którego organizowane są spotkania informacyjne dla mieszkańców oraz wydawane materiały promocyjne np.: ulotki, poradniki informacyjne.

IX. Projekt „Śląskie. Przywracamy błękit. Kompleksowa realizacja Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego”

W bieżącym roku Miasto przystępuje do realizacji projektu „Śląskie. Przywracamy błękit.”, którego głównym celem będą kompleksowe działania na rzecz poprawy jakości powietrza na terenie województwa śląskiego, umożliwiające efektywne wdrożenie Programu Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego, przyjętego uchwałą nr VI/21/12/2020. Liderem projektu jest Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, a partnerami poszczególne subregionalne związki gmin i powiatów oraz jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa śląskiego (łącznie 89 partnerów). Projekt przewidziany jest do realizacji w latach 2022-2027 i ma na celu poprawę jakości powietrza w regionie.

Działaniem kluczowym z punktu widzenia gminy w ramach tego projektu jest utworzenie/sfinansowanie stanowiska Gminnego Koordynatora ds. Energii i Klimatu (Ekodoradcy), którego zadaniem będzie m.in. doradztwo w zakresie doboru urządzeń grzewczych, wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz działań w obszarze poprawy efektywności energetycznej budynków, doradztwo w zakresie dostępnych źródeł finansowania, koordynacja działań informacyjno-edukacyjnych realizowanych w ramach projektu na poziomie gminy (po zakończeniu projektu inicjowanie działań w tym obszarze we własnym zakresie), współpraca z Subregionami w zakresie sprawozdawczości projektowej oraz wykorzystania/dystrybucji materiałów opracowanych w ramach projektu, wsparcie działań gminy w zakresie pozyskiwania środków na wdrażanie założeń POP (inwestycyjne / nieinwestycyjne), udział w kontrolach palenisk realizowanych na terenie gminy.

Całkowita wartość projektu to 17 500 000 euro.

Projekt przewiduje, że gminny Ekodoradca będzie finansowany ze środków projektu przez trzy pierwsze lata realizacji przedsięwzięcia, a następnie przez kolejne co najmniej trzy lata będzie w całości finansowany przez gminę.

Przewidziany budżet dla gminy (60% dofinansowania z UE, 35% dofinansowania NFOŚiGW, 5% wkładu własnego gminy) obejmujący zatrudnienie Ekodoradcy (3 pierwsze lata), koszty związane z realizacją działań edukacyjno-informacyjnych i koszty związane z wyposażeniem stanowiska pracy wynosi 78 529 EUR.

X. Podsumowanie

Analizując dane zawarte w niniejszej informacji należy mieć na uwadze, że:

1. Dane liczbowe ujęte w punktach II do VIII obejmują jedynie przedsięwzięcia finansowane lub współfinansowane ze środków Miasta Racibórz.
Nie wszyscy mieszkańcy dokonujący wymiany źródeł ciepła, czy dokonujący termomodernizacji budynków korzystali z tego wsparcia. Z analizy danych pozyskanych z WFOŚiGW wynika, że w 2021 roku 93 mieszkańców skorzystało z dofinansowania na wymianę kotła z programu Czyste Powietrze nie ubiegając się o dotację Miasta Racibórz (pomimo, że dotacje te można łączyć ze sobą). Część tych osób skorzystała jednak z dofinansowania do wymiany źródła ciepła udzielonego przez Tokai Cobex Polska Sp. z o. o. z siedzibą w Raciborzu. Z danych będących w posiadaniu urzędu wynika, że w latach 2020 -2021 Tokai Cobex Polska Sp. z o. o.,

w ramach postępowania kompensacyjnego, w związku z uruchomieniem nowobudowanej instalacji do grafityzacji, udzieliło dofinansowania do wymiany 215 źródeł ciepła na terenie Raciborza;

2. W 2020 roku uległ zmianie poziom udzielanego dofinansowania (o 20 punktów procentowych), zrezygnowano również ze wsparcia docieplenia budynków jednorodzinnych. Od 2020r. nie dofinansowywano również montażu technologii OZE do przygotowania ciepłej wody użytkowej, ze względu na niewielki efekt ekologiczny jaki przynoszą i niskie zainteresowanie tymi dotacjami w latach wcześniejszych;
3. Liczby udzielanych dotacji zależą w głównej mierze od zainteresowania mieszkańców. Zasadniczo tylko w 2018 roku i tylko w zakresie wymiany źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych liczba złożonych wniosków była większa niż przewidywano – nie zostały one zrealizowane ze względu na ograniczoną pulę środków.
W 2021 r. w naborze konkursowym wpłynęło 206 wniosków na wymianę źródła ciepła w budynku jednorodzinnym, a następnie 37 w naborze uzupełniającym, co daje liczbę 243 wniosków, ostatecznie dofinansowano 207 inwestycji. Ze względu na problemy ze znalezieniem wykonawcy i problemy z zakupem kotłów w II połowie roku, część mieszkańców nie była w stanie zrealizować inwestycji do końca listopada i ostatecznie zakwalifikowane do dofinansowania zostały wszystkie złożone wnioski – podobnie było w roku 2019 i 2020.
4. Utrudnieniem w realizacji Programu była panująca pandemia, która powodowała opóźnienia w realizacji inwestycji i problemy z dostępnością materiałów i urządzeń. Konsekwencji obecnej sytuacji należy się spodziewać również w bieżącym roku - wzrost cen materiałów budowlanych oraz cen gazu może znacząco wpłynąć na decyzje mieszkańców o prowadzonych inwestycjach w 2022 roku.